

3.4.5 SEI I NORDSJØEN/SKAGERRAK OG VEST AV SKOTTLAND

Odd Smedstad

odd.smedstad@imr.no

► Status og råd

På grunn av stor utveksling blir seibestanden vest av Skottland og bestanden i Nordsjøen/Skagerrak slått sammen når bestandstørrelse, fiskedødelighet og kvote skal beregnes.

Ifølge ICES er denne bestanden i god forfatning og høstes bærekraftig. I begynnelsen av 2006 var den beregnet til å være på 290 000 tonn (Figur 3.4.5.1). Med den nåværende forvaltningsplanen kan vi regne med at bestanden vil holde seg på dette nivået noen år, selv om rekrutteringen for øyeblikket er noe svak.

ICES anbefaler å begrense fangstene i 2007 til under 136 000 tonn (123 800 tonn i Nordsjøen/Skagerrak). Dette vil gi høyt langtidsutbytte i den nåværende situasjonen, med en gytebestand godt over førevar-nivået.

Fiskeri

Forvaltningsmessig blir seibestanden vest av Skottland og bestanden i Nordsjøen/Skagerrak holdt atskilt. Vi regner med at 9 % av beregnet kvote kan tas vest av Skottland og 91 % i Nordsjøen. Seien vest av Skottland forvaltes av EU alene, mens nordsjøseibestanden er delt mellom EU og Norge. EU disponerer 48 % og Norge 52 % av totalkvoten. Norge gir vanligvis en liten del av sin kvote til andre land i tosidige kvoteforhandlinger.

Totalkvoten fastsettes gjennom årlige forhandlinger mellom EU og Norge. Partene er blitt enige om en forvaltningsregel som i hovedsak sier at ca. 26 % av fiskbar bestand kan fanges. Totalkvoten for 2007 er 123 250 tonn, hvorav Norge disponerer 64 090 tonn.

I 2005 var totalkvoten 145 000 tonn, men bare 112 000 tonn ble landet (Figur 3.4.5.2). Totalkvote for 2006 var 123 250 tonn, mens den norske kvoten var 61 090 tonn. Totalfangsten i 2006 vil antagelig bli i underkant

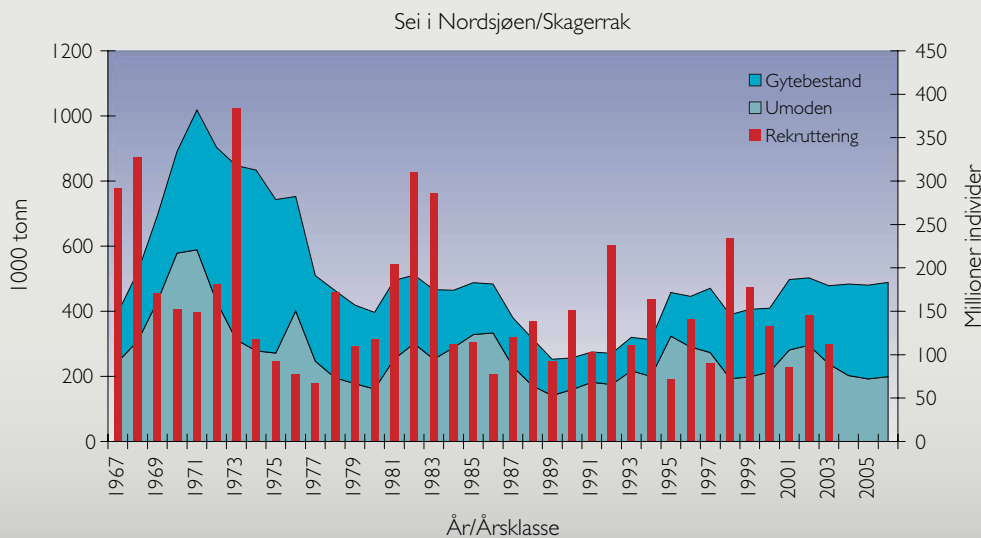
av kvoten. Dersom man greier å holde seg til forvaltningsregelen i årene framover, vil fisket være bærekraftig.

Seien blir hovedsakelig fisket med trål, og det er Norge, Frankrike, Tyskland, Danmark og Skottland som lander mesteparten av totalfangsten. I det norske fisket blir ca. 80 % tatt med trål, ca. 10 % med garn og ca. 10 % blir tatt som småsei med not på kysten.

Saithe

ICES classifies the stock as having full reproductive capacity and being harvested sustainably. Fishing mortality has declined since 1986, and has been below F_{pa} since 1997. SSB is estimated to have been at or above B_{pa} since 1997.

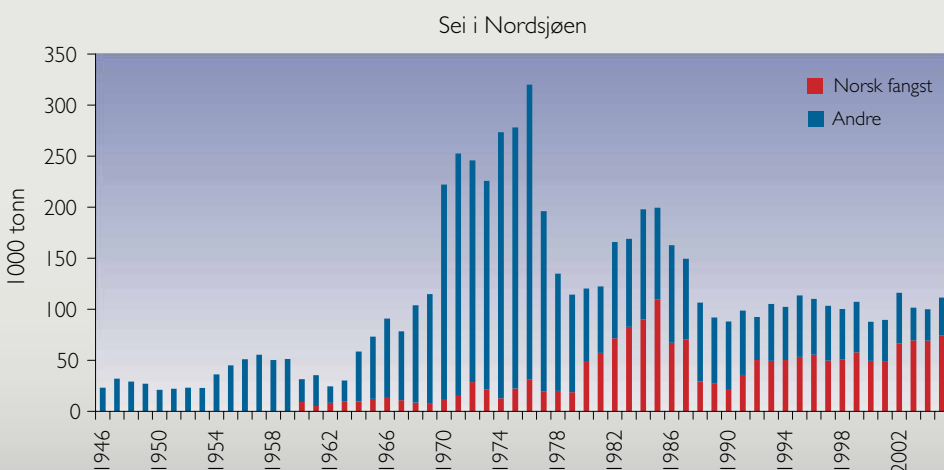
ICES recommends to limit landings in 2007 to 136,000 tonnes (123,800 tonnes in the North Sea). EU and Norway have agreed on a TAC of 123,250 tonnes for 2007.

Figur 3.4.5.1

Utviklingen av totalbestand (mørkt + lyst område), gytebestand og rekruttering som 3-åring for seien i Nordsjøen/Skagerrak og vest av Skottland. Totalbestanden består av fisk som er 3 år og eldre.

Saithe in the North Sea/Skagerrak and west of Scotland. Total stock (age 3+) (dark + light areas), spawning stock (dark area) and recruitment at age 3 (bars).

Figur 3.4.5.2

Fangst av sei i Nordsjøen/Skagerrak. Data for norsk fangst mangler før 1960. Catches of saithe in the North Sea/Skagerrak. Norwegian (red), others (blue). No data for Norwegian catch before 1960.

Foto: Thomas de Lauge Wenneck

Nordsjøseien gyter i februar–mars på dyp mellom 150 og 200 meter i området fra vest av Shetland, Tampen og til Vikingbanken. Eggene flyter i de øvre vannlagene. Larvene driver først sørover langs vestkanten av Norskerenna, men blir så ført tvers over kyststrømmen med store strømvirvler som dannes mellom sørgående atlantehavsvann og den nordgående kyststrømmen. De første observasjonene av seiyngel får vi på Vestlandskysten i april–mai. Hovedutbredelsen av seiyngel er på Vestlandet, men av og til kan yngelen drive opp langs Skagerrakkysten, særlig når det blir produsert gode årsklasser. Den første tiden lever den i fjæra, men etter hvert trekker den ut på dypere vann.

Hovednæringen de første årene er ulike planktonorganismer, særlig raudåte og krill, men fiskelarver og yngel kan også stå på spiseseddelen. Om våren, når seien er tre til fire år gammel, synes det ofte at ungesi en sulten etter vinteren, med liten og rødaktig lever. Mesteparten av årsklassen vandrer da over Norskerenna til Nordsjøen. Her spiser den fortsatt en del krill, men øyepål, sild og annen fisk blir mer og mer viktig.

Nordsjøseien vokser raskere enn seien nord for 62°N, og den blir også tidligere kjønnsmoden. Første høst er den ca. 20 cm, og som treåring er den blitt 35–40 cm. Den blir kjønnsmoden når den er fire

til seks år gammel og ved en lengde av ca. 50 cm.

Om sommeren finner vi sei over hele Nordsjøplatået fra ca. 57°N til 62°N, men om vinteren er seien konsentrert på gytefeltene vest for Shetland og mellom Shetland, Tampen og Vikingbanken. Umoden sei er konsentrert langs vestkanten av Norskerenna, særlig omkring Statfjordfeltet og ved Egersundbanken og sørøstover. Også om sommeren finnes de største tetthetene ved ytterkantene av Nordsjøplatået. Det er verdt å merke seg at det finnes lite ett og to år gammel sei ute i Nordsjøen. Det betyr at nordsjøseien ikke er utsatt for så mye utkast av småfisk som de andre bunnfiskartene i Nordsjøen.

Seien er en atlantehavsfisk. Foruten seibestandene i Nordsjøen og vest av Skottland, finner vi bestander ved Færøyene, Island og langs norskekysten nord for 62°N. Det er også sei ved Newfoundland og Canada. Sei kan forekomme så langt sør som til Biscaya. Merkeforsøk har vist at det til tider kan være utveksling av fisk mellom de forskjellige bestandene i det østlige Atlanterhavet.

Sei forekommer både i de frie vannmassene og ved bunne, fra 0–300 m. Ungseien går i stim i de øvre vannlagene, men den eldre seien går mye dypere. Seien kan vandre mye på jakt etter føde.

Sei

Pollachius virens

Familie: Torskefamilien (Gadidae)

Andre navn: Mort, seimort, pale, kod, seikod

Maks størrelse: 115 cm og 20 kg

Levetid: 20 år

Leveområde: Nordsjøen/Skagerrak

Gyteområde: Eggakanten fra vest av Shetland til Vikingbanken

Gytedidspunkt: Februar–mars

Føde: Ungfisk spiser mest krill, mens eldre spiser mest fisk

Nøkeltall:

KVOTERÅD FOR 2007: 123 800 tonn

TOTALKVOTE/NORSK KVOTE 2005:

145 000/72 400

TOTALFANGST/NORSK FANGST 2005:

111 543/67 145

NORSK FANGSTVERDI 2005:

322 mill. kroner

3.4.6 HVAL I NORDSJØEN/SKAGERRAK

I Nordsjøen dominerer tre hvalarter: vågehval, nise og springer. Nise er svært utsatt for bifangst i garnfiske, og problemet trenger nøye overvåking for å unngå utilsiktet desimering av nisebestandene.

Nils Øien

nils.oien@imr.no

Generell situasjon og noen trender i seinere år

Vågehvalen holder seg først og fremst i den nordlige delen av Nordsjøen, og spesielt i områdene rundt Storbritannia. Dette var da også viktige fangstområder for norske hvalfangere inntil innføringen og utvidelsen av økonomiske soner på 1970-tallet. Etter at vågehvalfangsten ble gjenopptatt i 1993, har fangsten i Nordsjøen vært svært beskjeden, siden den norske sonen ikke gir tilgang til områder med høye konsentra-

sjoner. I området som omfatter Nordsjøen og farvannene nord til 65°N, er det om lag 20 000 vågehval. I Nordsjøen ser småsil ut til å være dens viktigste byttedyr, i tillegg til makrell, sild og annen fisk.

Nise er svært tallrik i nordsjøområdet. Fra et stort tokt gjennomført i 1994, SCANS (Small Cetacean Abundance in the North Sea), ble bestanden beregnet til 340 000 individer. Nise er imidlertid svært utsatt for bifangst i garnfiske, og en del undersøkelser, både i britiske og danske farvann, tyder på at problemet trenger nøye overvåking for å unngå utilsiktet desimering.